

Školní zralostí rozumíme fyzickou a duševní připravenost dítěte pro vstup do školy, která je výsledkem předchozí etapy vývoje dítěte. Školní zralost dítěti umožňuje osvojovat si s úspěchem školní dovednosti a znalosti.

Znaky školní zralosti

Fyzická zralost

Dítě dozrává pro školní docházku přibližně v šesti letech. S rychlým růstem, ke kterému dochází před dovršením předškolního věku, se mění také proporcionalita postavy. Děvčata by měla v tomto věku dosahovat průměrné výšky 105 až 115 cm, chlapci 110 až 118 cm. U děvčat se váha pohybuje mezi 19 a 23 kg, u chlapců pak mezi 17 a 22 kilogramy. Dalším ukazatelem na fyzickou zralost je počátek výměny chrupu, která začíná u horních předních zubů. Ověření, zda dítě dospělo do fáze, kdy je růstově způsobilé pro školu, nabízí takzvaná "Filipínská míra", tedy zda si dítě sáhne pravou rukou přes temeno hlavy na levé ucho.

Psychická zralost

Tímto pojmem označujeme celou řadu aspektů. V první řadě je to dosažená úroveň v oblasti poznávacích procesů (sluchové a zrakové rozlišování, analyticko-syntetické myšlení, ad.) Nutná je určitá kapacita paměti, zejména schopnost záměrného zapamatování. Chápání světa by mělo být již více realistické, fantazijní pohled by měl být postupně snižován. Dochází k přechodu od názorného myšlení k myšlení logickému. Důležitá je i dosažená úroveň v rozvoji řeči (bohatá slovní zásoba, eliminace poruch výslovnosti, gramaticky správná řeč). Podkladem pro rozvoj dovednosti psaní je vyspělá grafomotorika. Nezbytný je správný a fixovaný úchop tužky, kresba by měla být bohatá na detaily, propracovaná, vyspělá. Dítě by mělo být schopno napodobit geometrické tvary, správně zobrazovat figurální kresbu. Velmi důležitou otázkou je úroveň pracovní zralosti. Zájem o hru sice ještě přetrvává, ale současně by se mělo dítě zajímat o činnosti podobající se školním úkolům (např. úkoly v dětských časopisech). Mělo by se umět záměrně soustředit po určitou dobu, pracovat v řízené činnosti, mělo by být samostatné a aktivní, stačit v pracovním tempu ostatním dětem.

Sociální a emocionální zralost

Dítě nastupující do školy by se mělo umět odloučit na určitou dobu od rodiny. Mělo by být připraveno vzít na sebe roli školáka, diferencovaně reagovat na učitele a spolužáky. Musí být schopno podřídit se frontální formě práce ve skupině, plnit požadavky skupiny a kooperovat ve skupině. Emočně by mělo být dítě stálejší než v předchozí době, kdy bylo charakteristické časté kolísání či střídání nálad, mělo by být schopno potlačit svou afektivitu. Mělo by umět regulovat svá přání, potřeby i chování. Na počátku tohoto období je tedy většina dětí připravena opustit na krátkou chvíli bezpečí rodiny a zahájit navazování vztahů mimo rodinu.

Hlavními důvody odkladů školní docházky jsou v současné době:

- problémy v pozornosti (dítě je příliš hravé, nezvládne přechod od volné hrové činnosti k systematickému vyučování),
- problémy v grafomotorice (chyby v držení tužky, v nápodobě pohybů, v obkreslování jednoduchých obrazců, atd.),
- problémy pracovního tempa (přílišná pomalost, nebo naopak nezvládnutelná pohyblivost, impulzivita),
- problémy vědomostního rázu (dítě není v dostatečné míře zorientováno ve světě, chybí mu znalosti přiměřené jeho věku a nezbytné pro návaznost učiva ve škole),
- problémy v komunikaci (problém kvality výslovnosti, přetrvávající patlavosti, neschopnost užívat jazyk v gramatické podobě, omezená schopnost tvořit věty, atd.).

.

Pro zjišťování školní zralosti je vyvinuta řada testovacích metod, jimiž je poměřována úroveň dítěte při lékařských prohlídkách, případně při konzultacích v pedagogicko-psychologických poradnách.

Použitá literatura:

- Novotná, M., Kremličková, M.: Kapitoly ze speciální pedagogiky pro učitele. SPN Praha 1997.
- <http://trishamad.blog.cz/0802/skolni-zralost>, ze dne 28. 11. 2011.